

Asia: VN/18157/2023

Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi kyberturvallisuusdirektiivin (NIS2-direktiivi) täytäntöönpanemiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot NIS2-direktiivin tavoitteista ja tarkoituksesta

-

Soveltamisalaa koskevat huomiot

-

Riskienhallintavelvoitetta koskevat huomiot

-

Raportointivelvoitetta koskevat huomiot

-

Valvontaa koskevat huomiot

-

Seuraamusmaksua koskevat huomiot

Oikeusrekisterikeskus (ORK) vastaa yli 50 erilaisen rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen täytäntöönpanosta. Lausuttavana olevan luonnoksen hallituksen esitykseksi mukaan ORK vastaisi myös kyberturvallisuuden riskienhallinnasta annetun lain mukaisen hallinnollisen seuraamusmaksun täytäntöönpanosta sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla. ORK:n näkemyksen mukaan sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa on riittävät menettelysäännökset rahamääräisten seuraamusten täytäntöönpanosta. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 18.10.2024.

Sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ei ole esitetty muutettavaksi nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen luonnoksen mukaan. Ehdotetun kyberturvallisuuden riskienhallinnasta annetun lain 41 §:n 5 momentin sisältämän seuraamuksen täytäntöönpanotapaa koskevan lakiviittauksen lisäksi on erittäin tärkeää, että myös sakon täytäntöönpanosta annettua lakia esitettäisiin muutettavaksi siten, että lain soveltamisalaa koskevaan 1 §:n 2 momentin listaan sisällytettäisiin ehdotettu uusi hallinnollinen seuraamusmaksu. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla täytäntöönpanotavat uudet rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset on viime vuosina säännönmukaisesti lisätty sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momentin listaan.

ORK katsoo, että luonnoksessa kyberturvallisuuden riskienhallinnasta annetuksi laiksi on otettu hyvin huomioon seuraamuksen vanhentuminen eli seuraamusmaksu vanhenisi esitetyn lain 41 §:n 5 momentin mukaan viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen päätöksen tekemisestä. Esitysluonnoksesta ilmenee (s. 199), että esitetty seuraamusmaksu olisi täytäntöönpanokelpoinen vain lainvoimaisena. Ehdotetun lain 42 §:n säännöskohtaisesta perustelusta lisäksi ilmenee, että esitetyn lain nojalla annettuun päätökseen hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisestä olisi oikeus hakea muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetyssä järjestyksessä.

Ehdotetusta kyberturvallisuuden riskienhallinnasta annetusta laista tai perusteluteksteistä ei ilmene, peritäänkö seuraamusmaksusta viivästyskorkoa. ORK:n näkemyksen mukaan rangaistusluonteisille hallinnollisille seuraamusmaksuille ei tulisi periä viivästyskorkoa. Tämä olisi perusteltua siksi, että seuraamusmaksut ovat sanktioluonteisia maksuja ja rinnastuvat tässä suhteessa rahamääräisiin rangaistuksiin, joille ei peritä viivästyskorkoa. ORK pitää tärkeänä, että seuraamusmaksun korottomuus lisätään erikseen perustelutekstiin. Maininnalla on selventävä informatiivinen merkitys sekä maksuvelvollisille että maksuasioita käsittelevien eri viranomaisten henkilöstölle.

Esitysluonnoksessa on arvioitu, että seuraamusmaksujen määräämiselle olisi tarvetta harvoin. Vuosittaista kappalemääräarviota esitykseen ei sisälly. Mikäli seuraamusmaksujen määrääminen olisi esitetyllä tavalla harvinaista, niin ainakin alkuvaiheessa seuraamusmaksujen täytäntöönpano toteutettaisiin ORK:ssa manuaalisesti. Jos myöhemmin ilmenisi, että seuraamusmaksuja määrättäisiin vuositasolla runsaasti, asiaa jouduttaisiin arvioimaan uudelleen. Edellä mainitusta syystä ORK:n täytäntöönpanojärjestelmä Rajsaan tallennettaisiin vain täytäntöönpanon perustetta koskevat tiedot, mutta varsinainen täytäntöönpano toteutettaisiin manuaalisesti. Riippumatta täytäntöönpanotavasta, jokainen uusi seuraamusmaksu lisää ORK:n henkilötöiden tarvetta. Keskusteluissa oikeusministeriön kanssa on sovittu, että jokaisen uuden seuraamuslajin yhteydessä arvioidaan sen täytäntöönpanosta aiheutuvan lisähenkilötöiden määrä, vaikka lisähenkilötöiden määrä yhtä uutta seuraamuslajia kohti olisi vähäinen. Kun uusia seuraamuslajeja tulee jatkuvasti lisää, ORK:n lisähenkilötöiden tarvetta on tarpeen arvioida pidemmällä aikajaksolla viraston tulosohjausmenettelyssä. Tällä perusteella nyt arvioidaan, että ehdotettuun lakiin perustuvien uusien seuraamusmaksujen johdosta ORK:lle syntyy lisähenkilöstön tarvetta vähäisissä määrin.

CSIRT-yksikön tehtäviä koskevat huomiot

-

Tiedonhallintalakia ja täytäntöönpanoa julkishallinnossa koskevat huomiot

-

Verkkotunnusvälittäjiä koskevat huomiot

-

Kumottavaksi ehdotettuja säännöksiä koskevat huomiot

-

Vaikutustendarviointia koskevat huomiot

-

Muut huomiot ja avoin palaute esityksestä

-

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Pitkänen Tero
Oikeusrekisterikeskus